

98. Tiistaina 8 päivänä syyskuuta 1992

kello 14

S.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

1) Eduskunnan pankkivaltuusmiesten kertomus vuodelta 1991 2930

Kertomus n:o 2
Talousvaliokunnan mietintö n:o 26

Kolmas käsittely:

2) Ehdotukset laeiksi erikoissairaanhoidon, Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaan annetun lain ja kansanterveyslain muuttamisesta 2931

Hallituksen esitys n:o 84
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 20

Toinen käsittely:

3) Ehdotukset laeiksi välimiesmenettelystä, ulosottolain 3 luvun 16 §:n ja 7 luvun 11 §:n muuttamisesta sekä osakeyhtiölain 16 luvun 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 202/1991 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 4

4) Ehdotus laiksi pääkaupunkiseudun rakennusmaamaksusta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys n:o 94
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 6

Esitellään:

5) Hallituksen esitys n:o 120 ulkomaa-
laisten yritysostoja ja kiinteistönhankintaa
koskevaksi lainsäädännöksi 2932

6) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1991 (K 11) 2943

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho E., Alaranta, Alho, Andersson, Aula, Bell von, Dromberg, Enestam, Helle, Kalli, Kallis, Kemppainen, Koskinen, Laaksonen, Louvo, Moilanen, Morri, Myller, Pokka, Puhakka, Rajamäki, Rauramo, Rehn O., Riihijärvi, Rossi, Ryynänen, Röntynen, Savela, Savolainen, Tiuri, Toivonen, Turunen, Tykkyläinen ja Vistbacka.

Ilmoitussasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä yksityisasioiden vuoksi edustajat Andersson, Kalli, Rauramo, O. Rehn, Vanhanen ja Vistbacka, tästä ja huomista päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Dromberg ja Tiuri, tämän kuun 10 päivään sairauden vuoksi ed. Röntynen sekä virkatehtävien vuoksi edustajat Enestam, Kallis, Laaksonen, Louvo, Rajamäki, Ryynänen, Savela ja Savolainen, 11 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Aula, Helle, Koskinen, Moilanen, Myller, Rossi, Toivonen ja Turunen sekä yksityisasioiden vuoksi ed. Alaranta.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan syyskuun 4 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 123—125, jotka nyt on edustajille jaettu.

Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvoston jäsenet

Puhemies: Ilmoitetaan, että ed. Laurila on pyytänyt lisääntyneiden tehtävien vuoksi vapautusta Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvoston jäsenyydestä 1.10.1992 lukien. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi antaa eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valitsemisen Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvostoon vapautuksen saaneen sijaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Ed. Aittoniemen ym. välikysymys hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että viime perjantain istunnossa tähän istuntoon pöydälle pantuun ed. Aittoniemen ym. välikysymykseen n:o 3 hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta on sen allekirjoittajien lisäksi yhtynyt ed. Jurva.

Näin ollen, kun valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentissa edellytettyä määrää, vähintään 20:tä edustajaa, ei ole välikysymykseen yhtynyt, on sanottu välikysymys katsottava rauenneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan pankkivaltuusmiesten kertomus vuodelta 1991

Ainoa käsittely
Kertomus n:o 2
Talousvaliokunnan mietintö n:o 26

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 26. Viime istunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Tuomioja ed. Laineen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi:

”Eduskunta toteaa, että pankkien rahamarkkinoiden vapautuessa tekemät virheet ja pankkien puutteellinen valvonta ovat johtaneet koko pankkisektorin vakavaan kriisiin.

Eduskunta katsoo, että rahamarkkinoiden häiriötön toiminta ja vakaus on turvattava kaikissa olosuhteissa. Pankkien vakavaraisuus on pyrittävä varmistamaan mittavalla julkisella tuella. Pankkien toimintakelpoisuutta voidaan turvata myös helpottamalla pankkien vaikeuksissa olevien yritysasiakkaiden ja velkaantuneiden kotitalouksien asemaa. Jos pankkien suoraan tukeen tarvitaan vielä lisää julkisia varoja, on niiden myöntämisen ehtoja tiukennettava ja lähdeittävä siitä, että julkinen panostus pankkien omaan pääomaan antaa täysivaltaisen omistajan oikeudet. Tukitoimet pankkien hyväksi eivät saa olla esteenä pankkisektorin tervehdyttämiseen liittyville markkinaosuuksien ja omistusrakenteen muutoksille.”

Ed. Seppänen on ed. Laineen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi:

”Eduskunta toteaa, että eduskunnan pankkivaltuutettujen kertomuksen mukaan Suomen rahapolitiikan perusteena on vakaa markka, jonka ulkoinen arvo on mahdollisimman muuttumaton, sekä pyrkimys alhaiseen inflaatioon. Lisäksi eduskunta toteaa, että pääministeri Esko Ahon mukaan Suomi pyrkii täyttämään Euroopan rahaunionin perustana olevat niin sanotut Emu-kriteerit jo lyhyellä aikavälillä, vaikka EY:n Maastrichtin asiakirjojen mukaan kaikki EY:n jäsenmaat eivät ole sitoutuneet vastaavaan politiikkaan edes vuoteen 1999 mennessä.

Eduskunnan pankkivaltuutettujen kertomuksen käsittelyn yhteydessä on edelleen käynyt ilmi, että hallituksen talouspolitiikan perusteisiin kuuluu se, että korot voivat vapaasti olla korkealla ja että kansantaloudessa työllisyys saa vapaasti heikentyä rahapoliittisten tavoitteiden ja Emu-kriteerien toteutumiseksi. Näin työttömyys hyväksytään yhteiskuntapolitiikan välineeksi.

Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Mietinnön ponsi hyväksytään.

P u h e m i e s : Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Tuomiojan ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Tuomiojan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 91 jaa- ja 72 ei-ääntä; poissa 36. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 59 ei-ääntä, 10 tyhjää; poissa 42. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laeiksi erikoissairaanhoidon, Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaan annetun lain ja kansanterveyslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 84
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 20

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laeiksi välimiesmenettelystä, ulosottolain 3 luvun 16 §:n ja 7 luvun 11 §:n muuttamisesta sekä osakeyhtiölain 16 luvun 5 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 202/1991 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 4

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 2—6 §, 2 §:n edellä oleva väliotsikko, 7—20 §, 7 §:n edellä oleva väliotsikko, 21—30 §, 21 §:n edellä oleva väliotsikko, 31—39 §, 31 §:n edellä oleva väliotsikko, 40 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 41 ja 42 §, 41 §:n edellä oleva väliotsikko, 43—45 §, 43 §:n edellä oleva väliotsikko, 46—49 §, 46 §:n edellä oleva väliotsikko, 50 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 51—55 §, 51 §:n edellä oleva väliotsikko, 56 ja 57 §, 56 §:n edellä oleva väliotsikko, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 3 luvun 16 § ja luvun otsikko, 7 luvun 11 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 16 luvun 5 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi pääkaupunkiseudun rakennusmaamaksusta annetun lain kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 94
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys n:o 120 ulkomaalaisten yrittösoitoja ja kiinteistönhankintaa koskevaksi lain-säädännökksi

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Paloheimon: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva lakiesitys, joka koskee ulkomaalaisten oikeutta ostaa kiinteistöjä ja maata Suomesta samoin kuin yhtiöiden osakkuuksia, on aivan ilmeisesti tärkein Eta-sopimukseen liittyvä lakiesitys, jolla suomalaista lainsäädäntöä pyritään muuttamaan. Maanomistus ja tuotannon määräysvalta ovat molemmat maan kohtaloita koskettavia pitkän-tähtäyksen kysymyksiä.

Tässä yhteydessä ennen kuin Eta-sopimus on lopullisesti ratifioitu, on syytä kysyä, mitä oikeastaan tarkoittaa maan itsenäisyys. Mitä se tarkoittaa, ellei se tarkoita maan omien kansalaisten oikeutta liikkua esimerkiksi vapaasti omalla maaperällä ja käyttää valtaa siitä maaperästä, joka kuuluu maahan? Se ei ainakaan ole yksinomaan poliittista valtaa, niin kuin usein on käsitetty, vaan maan itsenäisyys on myöskin taloudellista valtaa ja maan omistamiseen liittyvää valtaa. (Ed. Kekkonen: Omistajanvaltaa!) — Omistajanvaltaa, tietysti omien kansalaisten omistajanvaltaa. — Kysymys on tietysti myöskin siitä, missä omistaja asuu ja minkä maan kansalainen hän on.

Jos ajatellaan, kuinka paljon Suomen maaperä nyt maksaisi, jos ulkomaalaiset sen ostaisivat, niin päädytään hätkähdyttävään lopputulokseen, jonka olen aikaisemminkin esittänyt tältä samalta paikalta, että Euroopan yhteisöön kuuluvat maat pystyisivät ostamaan Suomen koko maaperän alle prosentilla bruttokansantuotteestaan, jos he käyttäisivät sen kymmenen vuoden aikana siihen.

Voidaan myöskin kysyä, mitä teemme itse asiassa puolustusvoimilla ja kuinka suuri on puolustusbudjettimme, jos samanaikaisesti olemme valmiit kuitenkin myymään maamme vapaaehtoisesti ulkomaalaisille. Puolustusbudjetti on 9 miljardia markkaa, ja se vastaa suurin piirtein 3 000 neliökilometrin määrää vuodessa.

Samalla hinnalla, jonka nyt käytämme puolustusmenoihin, voitaisiin lunastaa 3 000 neliökilometriä maata niiltä, jotka olisivat ostamassa sen meiltä.

Tätä voi myöskin verrata siihen, kuinka paljon menetimme viime sodassa, 45 000 neliökilometriä. Tämän saman laskelman mukaan se menisi 15 vuodessa samalla rahalla, minkä nyt käytämme puolustusmenoihin.

Jos puhutaan maan myymisestä, voidaan seuraavaksi kysyä, kenellä sitä on ja ovatko ne, joilla sitä on, halukkaita sitä myymään. Tämä hallitus, joka nyt on kaavailemassa maan myynnin vapautusta, koostuu Suomen keskustasta, kokoomuksesta, ruotsalaisen kansanpuolueen edustajista, ja nämä ovat ilmeisesti juuri ne piirit Suomessa, jotka omistavat maata ja joiden intressissä olisi maata Suomesta myydä. Mutta ovatko he halukkaita myymään maata? Ovatko esimerkiksi Suomen keskustan kannattajat halukkaita myymään maatansa?

Muistutan tässä yhteydessä vanhasta suomalaisesta sananlaskusta: ennen mies maansa myö kuin sanansa syö. Näin ollen koska emme voi arvioida keskustalaisten halukkuutta myydä maatansa, mutta voimme kuitenkin arvioida heidän halukkuuttaan ja taipumustaan sanojen-syömiseen, voimme siis tästä sananlaskusta päätellä, että keskustalaiset mieluummin kuitenkin ovat myymässä maataan kuin syömässä sanojaan. Näin ollen voimme tämän maan myynnin halukkuuden arvioida sen perusteella, kuinka halukkaita keskustalaiset ovat olleet sanojensa syömiseen.

Tässä yhteydessä kannattaa muistaa se, millä tavoin keskusta on antanut lupauksia Suomen talouspolitiikan hoidosta tällä vaalikaudella, miten se hoiti politiikkaansa viime vaalikaudella, millä tavalla se on antanut lupauksia energiapolitiikasta ja miten pitänyt kiinni näistä lupauksistaan. Tältä pohjalta voimme arvioida, kuinka helposti keskustalaiset olisivat myymässä maaperää Suomesta. Lopputulos on melko lohduton: ilmeisesti melko helposti, koska se tapahtuisi helpommin kuin sanojensa syöminen.

Toinen osapuoli on tietysti ostaja: Kuinka helposti ulkomaalaiset, eurooppalaiset olisivat ostamassa maata Suomesta? Onko suomalaisten asema symmetrinen eurooppalaisiin nähden tässä suhteessa? On todettava, että ei missään tapauksessa ole. Ostajia on Suomen väkilukuun nähden noin satakertainen määrä, ja jos eurooppalaiset tasaantuisivat tälle alueelle, kuten pitemmällä tähtäyksellä voidaan ehkä olettaa ai-

nakin jossain määrin tapahtuvan, niin Suomeen muuttaisi noin 40 miljoonaa ihmistä muista Euroopan maista.

Tämä kysymys on sellainen, joka liittyy myöskin maailman laajuiseen väestönkehitykseen. Koska tulevaisuudessa Eurooppaan tulee kohdistumaan huomattava siirtolaisten virta ulkopuolelta, Eurooppa tulee käymään ahtaammaksi, ja kaikki ne alueet, joissa on väljempää, joissa on tilaa, tulevat saamaan osakseen huomattavia muuttopaineita, erityisesti sellainen maa, jossa on niinkin kaunis saaristo ja niinkin kaunis järvimaisema kuin Suomessa on.

Mikä tässä nyt sitten oikeastaan huolestuttaa? Ei minua huolestuta niinkään se, että täällä asuisi erinäköisiä ihmisiä tai että joku ulkomaalainen mahdollisesti omistaisi jonkin talon, vaan kysymys on ennen muuta siitä, että suomalainen ympäristö ei ilmeisestikään kestä huomattavaa muuttovirtaa tänne, ei kestä sitä, että huomattavat, suuret keskieuropallaiset yritykset, joiden liikevaihto on suurempi kuin Suomen budjetti, ostavat täältä henkilökuntansa asunnoiksi laajoja alueita.

Tätä varten on tietysti hallitus pyrkinyt esityksessään asettamaan rajoituksia. On esitetty, että Suomessa saisivat maata omistaa vain sellaiset henkilöt, jotka ovat asuneet Suomessa pitemmän aikaa. (Ed. Louekoski: Pysyvästi!) — Pysyvästi, pitemmän aikaa. — Silloin on kysyttävä, kuinka helposti tämän tyyppistä sääntöä voi kiertää: Sitähän on äärettömän helppo kiertää. Voidaan käyttää bulvaaneja, voidaan ostaa maata itse asiassa rajoittamattomasti tämän säännön ulkopuolella.

Itse asiassa tässä lakiesityksessä, jossa puutetaan ostamisen luvanvaraisuudesta ja lääninhalituksen oikeudesta myöntää tämä lupa, ollaan ilmeisen kaksinaamaisia, niin kuin tässä Eurooppaan liittymisen politiikassa yleensäkin. Näyttää siltä, että ollaan lupaamassa kahta asiaa eri suuntiin. Epäilen, että niissä neuvotteluissa, joita tästä kysymyksestä Euroopassa käydään, luvataan, että kyllä saa ostaa maata, tämä lupa on pelkkä muodollisuus, meidän on pistettävä lakiin tämä ehto, jotta rauhoittaisimme omia kansalaisiamme. Meille halutaan antaa sellainen kuva, että maata ei tulla myymään ainakaan mittavammassa määrin, ainakaan siinä määrin, että ympäristölle aiheutuisi merkittävää vaaraa, ja että luvat ovat tiukassa.

Tämä asia on sellainen, joka hallituksen on ehdottomasti selkeytettävä. On esitettävä, mitkä ovat hallituksen todelliset tavoitteet tässä nimen-

omaisessa kysymyksessä. On esitettävä lukuja, on kerrottava, kuinka suuria määriä Suomesta oltaisiin valmiit myymään tällä hetkellä ja lähimmässä tulevaisuudessa, kuinka suurelle määrälle ihmisiä, myytäisiinkö rantoja vai myytäisiinkö yleensä haja-asutusalueita vai myytäisiinkö vain esimerkiksi asemakaavoitetuilta alueilta maata.

Nämä ovat kysymyksiä jotka valiokuntakäsittelyssä täytyy ehdottomasti selvittää, ennen kuin lakiehdotusta voidaan edes ajatella hyväksyttäväksi.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Paloheimo suurentelee tämän asian käytännön merkitystä. Monestihan maakunnassakin suurin toivein merkittävään helsinkiläiseen päivälehteen pannaan ilmoituksia myytävistä kiinteistöistä ja muista, jotta tulisi rikas helsinkiläinen niitä ostamaan. Samalla tavalla nyt kuvitellaan, että Saksasta tulee rikkaita saksalaisia, jotka ostavat tämän maan. Tämäkin saattaa olla yhtä epärealistinen, kuin on se rikas helsinkiläinen. Niitä ei käytännössä ole, koska maamme kohtaan ei sellaista mielenkiintoa valitettavasti ainakaan tähän mennessä ole tunnettu.

Toinen asia on se, että eihän tarvitse myydä. Täällä on aikaisemmissa keskusteluissa monesti tullut esille se, miten rantojen käy, kuten keskustalaiset rantojen omistajat kysyvät. Niitähän ei tarvitse myydä.

Tosiasia on se, että ovatpa kiinteistöt kivitaloja tai lomakiinteistöjä, niitä ei voi viedä pois. Rahan voi viedä pois, se on paljon helpommin siirrettävissä valtion rajojen ylitse, mutta ulkomaalaiset eivät voi ottaa kiinteistöjä mennessään. He joutuvat toki huolehtimaan kiinteistöistään. Enkä tiedä, onko keskieuropalainen huonompi huolehtimaan rantojensa viihtyvyydestä kuin erityisesti rannoista puhuttaessa suomalainen maatalousyrittäjä.

Tässä mielessä uudistus on erittäin tervetullut. Toivoa vain sopii, että se tuo mukanaan tänne myös sellaisia ulkomaalaisia, jotka ovat valmiit sijoittamaan rahaa. Ei yksin korkea korko pidä ulkomaalaisten rahoja täällä, ellei heillä ole mitään muuta mielenkiintoa tätä maata ja kansaa kohtaan.

Ed. Hautala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan ed. Paloheimon huolen kysymyksestä ja pidän ed. Skinnarin näkemystä vähän yksinkertaisen virtaviivaistettuna, ettei tästä mitään ongelmia olisi tulossa.

Haluan itse kiinnittää huomiota siihen, mistä esimerkiksi ympäristövaliokunta on koko ajan ollut kiinnostuneempi kuin varsinaisesta ulkomaalaisten maanomistusoikeudesta, eli siihen, minkälaiset maankäyttölait Suomessa ovat valalla. Ympäristövaliokunta on kuullut asiantuntijoita, ja on käynyt ilmi, että Suomessa on jopa maailman mitassa ainutlaatuisen sensaatiomaiset oikeudet maanomistajalla muuttaa ympäristöä. Tähän pitäisi saada jokin korjaus.

Ympäristövaliokunta tulee Eta-lausunnossaan jo toistamiseen ottamaan kantaa siihen, että maankäyttölait pitäisi saada kuntoon. Yhtenä vaihtoehtona, joka ei tietenkään ole saanut varauksetonta kannatusta valiokunnassa, on esitetty yleistä rantalakia, joka rajoittaisi niin suomalaisten kuin ulkomaalaistenkin oikeutta rajatomasti rakentaa rantaan. Se on mielestäni peruskysymys.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn siihen kritiikkiin, mitä täällä on esitetty. Kyllä ed. Paloheimo näkee "kauhut kaikkialla" ja aika lailla pessimistisesti suhtautuu ennakoivaan EY-lainsäädäntöön. Haluan palauttaa hänelle mieleen asian, jonka hän varmasti hyvin tietää ja muistaa, että Holkerin hallituksen aikana, josta minulla ei ole paljon hyvää sanottavaa, rantojensuojelusuunnitelma vietiin aika pitkälle. Olkoonpa tulevaisuudessa rantojen ostajina ketä hyvänsä, ainakin tietyt alueet tulevat säilymään niin eriväristen ulkomaalaisten kuin kantasuomalaistenkin käveltävänä.

Edelleen, kun puhuttiin miljoonista ja kymmenistämiljoonista lisätulijoista, niin eihän omistusoikeus ja kansalaisuuden saaminen Suomessa ole sama asia. Ei ostaminen vielä edellyttä, että asianomainen tulee kansalaiseksi.

Se, mikä tietysti tulee, tosin pienenä, uhkakuvana mutta kuitenkin jonkinlaisena mieleeni, on, että kun viime päivinä olemme nähneet mellaakoita Saksan eri kaupungeissa, niin palautuu monien vuosikymmenien takaiset ajat mieleen. Ja historiaa kun mietiskelee, voi todeta, että saksalaisten omistukseen Suomessa joutuneet maat käydyn sodan jälkeen luovutettiin toiselle kansalle. Tietysti aina pieniä vaaramomentteja voi piillä näissäkin asioissa.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Skinnari puheenvuoronsa alkupuolella sanoi, ettei ole pakko myydä, ja puheensa loppupuolella esitti toivomuksen, että

myytäisiin paljon. Olisi mielenkiintoista kuulla tarkemmin. Jos kerran ed. Skinnari toivoo, että paljon myytäisiin ulkomaalaisille maata, niin eikö silloin olisi parempi, että myyminen olisi pakollista? Eikä pidä esittää ilahtuneisuuttaan siitä, että myyminen ei ole pakollista.

Ed. Skinnari sanoi, ettei häntä huolestuta se, jos joku ulkomaalainen omistaa täällä maata. Ei minuakaan se huolestuta. Minua huolestuttaa se, jos maata omistavat hyvin monet ihmiset ja jos hyvin suuri alue maasta rajataan yksityisalueeksi sillä tavalla, että siellä ei voi vapaasti liikkua.

Ed. Vähänäkin Eino Leino -runoiluun haluaisin vain huomauttaa, että rantalakiin, jonka hän ylistämänsä Holkerin hallituksen aikana katsoi edenneen erittäin pitkälle, me vihreissä emme yleensä ole tyytyväisiä. Me emme katso, että rantalaki olisi mennyt niin pitkälle, että se olisi vielä riittävän pitkällä. Se ei ole läheskään niin pitkälle viety kuin se pitäisi viedä, jotta suomalaiset rannat voitaisiin suojella.

Kauppa- ja teollisuusministeri T u o m i s t o : Herra puhemies! Ensinnäkin on syytä todeta, että ensi vuoden alusta ehdotetaan vapaampi menettely tulevaksi voimaan. Me seuraamme siinä itse asiassa Eta-sopimuksen edellytyksiä. Olen ymmärtänyt, että se, että Etään olemme menossa, on ollut aika yksimielisesti hyväksytty asia. Se antaa meille vastavuoroisesti tietysti samat mahdollisuudet.

Mutta jos periaatteellisesti asiaa käsittelee, minä näen itse niin, että se kysyntä, joka suomalaisen maahan käytännössä tämän kautta voi tulla, kohdistuu lähinnä rantatontteihin. Kun arvioin tätä asiaa, minusta olisi syytä olla kaikkien huolissamme, mitä töitä meillä Suomessa on 10 vuoden päästä, mitä meillä on 20 vuoden päästä tehtävänä. Minä sanoisin, että meidän pitäisi tarrautua jokaiseen tilaisuuteen, joka on olemassa. Minä sanoisin, että tätäkin kautta tulee työtä, jos ajattelemme, että ensiksi joku täältä rantatontin ostaa, käyttää siihen rahasumman, sen jälkeen suomalaisista raaka-aineista, suomalaisella työvoimalla rakentaa sinne, mitä kukin rakentaa, rantamökkinsä, ja sen jälkeen vuosittain ostaa erilaisia palveluita, joita suomalaiset antavat. Minusta se pitäisi ottaa näinpäin ja mieluummin kuin nostaa kättä pystyyn sanoa tervetuloa. Ottakaamme heistä se hyöty, joka tässä mielessä heistä on otettavissa.

Mitä esitykseen tulee, tähänään ei muuta sinänsä ns. jokamiehen oikeuksia, joten tätä kautta ei tästä myöskään mitään erityistä vaaraa tule.

On myös kysytty, kuinka paljon kauppoja käytännössä tapahtuu. Siihen ei tietysti tässä vaiheessa kukaan pysty vastaamaan. Riippuu kysynnästä ja tarjonnasta. Itse en usko, että siitä mitään ns. uhkaa suomalaiselle rantamaisemalle käytännössä tulee.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri vastasikin erittäin hyvin ja myös tavalla, jota itse olin sanomassa. Esimerkiksi Päijänteen, jonka hyvin tunnen, ongelmana tällä hetkellä on se, että sen porvarijohdoiset kunnat eivät ole valmiita yleiskaavoittamaan ranta-alueita. Se koskee tietysti ulkomaalaisia, mutta se koskee myös niitä paikkakuntalaisia ja niitä ulkopuolisia, jotka omistavat siellä lomakiinteistöjä. Ongelma on näitten kuntien sisällä ja siinä, että kunnilla on kaavoitusmonopoli. Ne voisivat milloin tahansa kaavoittaa ne rannat ja saaret niin, että tilanne olisi hallinnassa, mutta nämä kunnat eivät halua sitä tehdä. Se on käytännön ongelma.

Siinä mielessä luulen, että jos ulkomaalaisia olisi — ja jonkin verran varmaan saattaa olla, saattaa tulla jopa keskieuropalaisia — jopa Ruotsista löytyy parempia malleja siitä, miten arvokkaita järviolueita pitäisi käytännössä suojella, miten niitten lähelle saadaan rakentaa ja muulla tavoin. Tässä mielessä meidän maamme on aikamoinen takapajula tässä suhteessa.

En siinä mielessä pelkää rantojen osalta, että ulkomaalaiset kuten keskieuropalaiset tulisivat tilannetta heikentämään siitä, mitä se huolestuttavassa määrin tällä hetkellä on. Toivoisin, että ulkomaalaisia tulisi Helsinginkin konkurssikypsiin yrityksiin ja jopa pankkeihinkin edes osittain ottamaan haltuunsa kortteleita ja kiinteistöjä, joita on kaupan. Niin ovat tehneet suomalaisetkin 80-luvulla. Yritykset ja suomalaiset yksittäiset kansalaiset omistavat eri puolilla Eurooppaa lomakiinteistöjä, ja se antaa ihan erilaisen mahdollisuuden olla mukana asuin ympäristön elämisessä ja olemisessa. Uskon, että tämä tulee myös tässä suhteessa, kuten ministerin totesi, auttamaan monia maalaishuntia.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minua huolestutti ministerin puheenvuorossa se näkemys, että meidän tulisi pyrkiä myymään mahdollisimman paljon meidän rantakiinteistöjämme siten, että työllistävä vaikutus tulisi nimenomaan rantamökkien rakentamisena, huoltamisena jne. Tämä on juuri sitä keskustalaista politiikkaa, jota olen pelännyt

rantarakentamisen osalta. Se asia voitaisiin tehdä kansantaloudellisesti aivan yhtä järkevästi siten, että muodostaisimme sellaisia loma-asuntoalueita, jotka eivät olisi rantarakentamista vaan sijaitsisivat etäämpänä rantaviivasta. Välimatkan ei tarvitse olla kuin joitakin satoja metrejä. Näille loma-asunnoille olisi yksi yhteinen rantapaikka, rantasauna, onpa se sitten minkä tyyppinen rakennus tahansa. Tällä tavalla pystymme säilyttämään huomattavasti enemmän rantaviivaa yleisessä käytössä Suomessa.

Tässä mielessä itse en ole oikein tyytyväinen myöskään siihen politiikkaan, jota hallituksesta tihkuu niin määrärahopäätöksiä kuin myös uhkina puuttua jo hyväksytyyn rantojensuojeluohjelmaan. Pelkästään nykyisillä määrärahoilla tuon ohjelman toteuttaminen kestää aivan liian pitkään. Jos siihen vielä tehdään heikennyksiä matkan varrella, silloin rantarakentamisesta vapaammalla maanmyyntioikeudella eurooppalaisille on tulossa jonkinmoinen uhka.

Muuten minusta ei ole syytä kytkeä kovin paljon näitä uhkia siihen, kuka maata omistaa, vaan enemmänkin kysymys on siitä, minkälaiset ovat yleinen lainsäädäntö ja yleiset määräykset esimerkiksi rantarakentamisen osalta.

Kun ministeri vielä viittasi puheenvuorossaan jokamiehenoikeuksiin, olen huolestuneena seurannut, että pellervolaisessa liikkeessä ollaan suunnittelemassa erillistä metsässäliikkumispasssia eli sienestäminen esimerkiksi tulisi jatkossa maksulliseksi. Tätä on kaavailtu, ja toivon, että näihin päämääriin ei ainakaan tämä hallitus tulisi pääsemään.

Ed. H a u t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on masentavaa, joskaan ei odottamatonta, että uusi kauppa- ja teollisuusministerimme, kun hän tekee ensiesiintymisensä eduskunnassa, puhuu kuin banaanisavallan kauppa- ja teollisuusministeri. Niinhän hän juuri puhui meidän luonnostamme ja rannoistamme, että tärkeätä nyt olisi saada myytyä niitä mahdollisimman paljon.

Haluaisin kysyä, minkälaisia tarpeita maankäytön ohjauksen kehittämiseen kauppa- ja teollisuusministeri näkee. Monissa puheenvuoroissa on tuotu esiin sitä, että kysymykseen liittyvät paljolti Suomessa vallitsevat maankäyttöoikeudet ja maankäyttöä koskeva lainsäädäntö. Toistan, että sitä on pidetty maailman mitassa käsittelemättömän liberaalina. Siis juuri missään muualla ei saa maanomistaja muuttaa ympäristöä lupaakaan kysymättä niin paljon kuin Suomessa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ehdotan, kun esitys on nyt menossa lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa lausuntonsa, että lisäksi ympäristövaliokunta antaisi lausuntonsa asiasta.

Arvoisa puhemies! Lähtökohtanahan tässä lainsäädännössä on tilanne, joka on meillä ollut vuodesta 39 lähtien. Edelleen on voimassa lainsäädäntö ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta ja osakkeita. Se on hyvin voimakkaasti rajoitettava, ja sitä nyt ehdotetaan hallituksen esityksessä kumottavaksi.

Tämä asia on hyvin mielenkiintoinen eduskunnan itsensä kannalta. Edellisessä eduskunnassa asiasta käytiin varsin perusteellinen keskustelu. Ymmärtääkseni ainakin kolme valiokuntaa otti asiaan erittäin voimallisesti kantaa. Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto näiltä osin kuului näin: "Valiokunta edellyttää niin ikään hallituksen toimivan siten, että maapohjan, metsien ja rantojen sekä muiden keskeisten luonnonvarojen omistus ja päätösvalta säilyy suomalaisissa käsissä." Laki- ja talousvaliokunta, hallintovaliokuntamme edeltäjä, ja toinen lakivaliokunta ottivat aivan samalla tavalla kantaa asiaan.

Mielenkiintoista tähän keskusteluun liittyen on se, että demarit olivat samaa mieltä. Ed. Skinnari, näkemyksenne edustaa toista demarinäkemystä kuin demareilla oli asiasta tuolloin. (Ed. Skinnari: Me olemme sosialidemokraattien puolue!) — Näin on.

Lisäksi on hyvin mielenkiintoista se, että nykyisessä hallituksessa oikeusministeri Pokka on ottanut asiaan uudessa Eta-todellisuudessa voimallisesti kantaa. Hän lausuu tämän vuoden kesäkuun 24 päivänä seuraavasti: "Mielestäni luvan epäämisen edellytykset on laadittava konkreettisesti ja oikeudellisesti niin selkeiksi, että epääminen on myös käytännössä mahdollista. Järjestelmän tulee tarjota keinot tehokkaasti estää ulkomaalaisomistuksen kasvun haitta vaikutukset." — Näin hän lausuu vastatessaan kirjalliseen kysymykseen n:o 242 tänä vuonna.

Nyt sitten on tietysti hyvin mielenkiintoista koko operaatiossa se, mitä EY-käytäntö ja siihen liittyen tuleva Eta-käytäntö mahdollistavat. Tässä on kaksi olennaista asiaa: toisaalta EY:n käyttäytyminen aikaisemmin ja toiseksi Eta-sopimuksen 40 artikla, jossa viitataan sopimuksen liitteeseen XII. EY:hän on tehnyt varsin merkittävän poikkeuksen näissä asioissa Tanskan osalta aikoinansa. Tanska on saanut rantojen omis-

tuksen osalta hyvin tiukat poikkeamissäädökset neuvottelujensa tuloksena. (Ed. Skinnari: Ei EY tehnyt, vaan Tanska teki itse!) — Tanska teki itse, ja EY hyväksyi sen täydellisesti eikä ole sitä riitauttanut millään tavalla. Ed. Skinnari, asia on näin.

Nyt on tietysti mielenkiintoista se, millä tavalla Tanskaan suhtaudutaan tällä hetkellä, kun se on omaksunut tämän laatuisekset linjaukset kuin se on omaksunut. Rantojenomistusasiansa EY ei ole vippaissut Tanskaa ulos EY:stä. Tanska on ollut vuodesta 69 lähtien EY:n täysjäsen. Kun Tanska hylkäsi Maastrichtin sopimuksen kansanäänestyksessä, nyt menneellä viikolla Englannin johdannolla on pyritty siihen, että voitaisiin kiertää Tanskan osalta Maastrichtin sopimuksen hyväksyminen niin, että Tanska säilyy edelleen EY:n jäsenenä, vaikka se ei hyväksykään Maastrichtin sopimusta.

Toisin sanoen mitä tämä merkitsee tämän asian kannalta? Jos poliittista tarvetta ja tahtoa on, niin Suomi voisi Eta-sopimuksen artiklan n:o 40 ja liitteen XII perusteella ajaa täsmälleen samanlaista linjaa kuin Tanska on ajanut ja maaliin päässyt.

Mikä olisi se toinen ulottuvuus, johon pitäisi kiinnittää huomiota? Onko toteutumassa näillä edellytyksillä se, mitä oikeusministeri Pokka on kirjallisesti todennut? Totuus on se, että lakiesitys on kirjoitettu sillä tavoin, että se mahdollistaa kiertämisen hyvinkin helposti, yksinkertaisesti sillä tavalla, että ostamassa on sekayhtiö, jossa ulkomaalaisomistus on 49 prosenttia ja 51 prosenttia on suomalaista omistusta, joka on ulkomaalaisen rahoituksen varassa olevaa omistusta. Toisin sanoen tällä lainsäädännöllä itse asiassa käytännön kannalta ei tarvitse olla yhtään mitään merkitystä.

Milloin tämä tulisi realisoitumaan mahdollisimman täydellisenä? Juuri sellaisissa tapauksissa, että ulkomaiset keinottelijat ja sijoittajat haluavat ostaa laajoja alueita ja perustavat ostonsa ja investointinsa odotukseen, että maan arvo nousee täällä niukkuushyödykkeen ollessa kysymyksessä.

Minulle palautuu mieleen aivan erinomaisen helposti tilanne, jolloin Nippon Life Insurance-yhtiön pääjohtaja oli täällä käymässä Kansallis-Osake-Pankin vieraana. Häneltähän kysyttiin lehtitietojen mukaan sitä, miten hän suhtautuu tämän laatuisiin asioihin. Hän sanoi, että hänen prokuransa riittää ostamaan vaikka kaikki Suomen rannat, että hän voi yksin tehdä bisnespäättöksen tällaisesta asiasta ja tähän olisi varma

sijoitus. Jotakin tähän suuntaan lehdistössä annettiin ymmärtää hänen sanoneen. Toisin sanoen kysymys on sijoitustoiminnasta, ja sehän nimenomaan nostaa hintoja. Silloin kun tämän laatuiset sekayhtiömahdollisuudet ovat olemassa, se merkitsee sitä, että hyvin laajat ranta-alueet tulisivat ulkomaalaisomistukseen.

Mitä seurausta tästä olisi? Tästä olisi seurausta mm. se, että kun henkilökohtaisesti poliittisena tavoitteenani pidän edelleen rantalain aikaansaamista mahdollisimman kattavana ja toimivana länsieurooppalaisen mallin mukaisesti, niin tämän jälkeen keskustelukumppanina rahavirtojen ohjailussa olisi esimerkiksi Nippon Life Insurance Japanista. Tämä varmasti vaikeuttaisi tilannetta merkittävästi. Toisin sanoen tässä kiinteistöspekulaation kautta oltaisiin menettämässä mahdollisuudet saada aikaan meille kunnollinen rantalaki ja rantalainsäädäntö.

Toinen asia, josta on juuri puhuvalla jonkin verran henkilökohtaisia kokemuksia kesämökikäläisyyden tiimoilta, on eräänlainen kulttuurien törmäys. Se tapahtuu sillä tavalla, että henkilöt, jotka tulevat Keski-Euroopasta tänne lomailemaan, ovat omaksuneet ajattelun, että jos olen vuokrannut tai omistan, niin hallitsen täydellisesti sitä aluetta. Tämä tarkoittaa silloin sitä, että kalastus- ja metsästysoikeus kuuluu asianomaisille automaattisesti ja myös se, että voi laittaa kieltotaulun, että tälle alueelle ette astu. Kun meikäläinen käytäntö on jossain määrin poikkeava keskieurooppalaisesta käytännöstä eikä ihan vähänkään jokamiehenoikeuden osalta, niin seurauksena on ns. kulttuurien törmäys, joka luo ristiriitatilanteen valmiiksi. Kun kielitaito ei kaikilla erinomainen ole, niin sen asian ratkaiseminen on jo hankalampaa.

Arvoisa puhemies! Olen yrittänyt todistaa tässä sitä, että Tanskan käyttäytymismallit ja saama kohtelu EY:n piirissä osoittavat, että Suomi voisi tässä asiassa käyttäytyä rankimman mukaisella tavalla, itsekkäällä tavalla, tulematta millään tavalla rangaistuksi EY:n taholta, ja minusta se on kohtuullinen poliittinen tavoite.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ed. Pulliainen peräänkuulutti, että lakivaliokunta, joka tulee käsittelemään tätä lakiesitystä, myös kuulisi ympäristövaliokuntaa. Voin ainakin omasta puolestani todeta, että aion esittää valiokunnalle, että näin meneteltäisiin, ja tämän ohella aion myös esittää, että talousvaliokuntaa kuultaisiin, jotta saataisiin molemmilta

valiokunnilta lausunnot. Tämä on sen verran monitahoinen asia, että tämä olisi paikallaan, enkä minä näe mitään esteitä tälle. Uskon, että lakivaliokunta yksimielisesti tämmöiseen yhtyy.

Ed. N i i n i s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen otti mielenkiintoisia näkökulmia esille. Minä en oikein usko, että tässä laissa on tarkoitus luopua nykyisestä järjestelmästä siltä osin kuin on kiertomahdollisuuksien estämisestä kysymys. Tänä päivänä itse asiassa lainsäädäntö ulkomaalaisomistuksen rajoittamisesta on aika lailla saman tyyppinen kuin tämän lain 4 §, joka antaa mahdollisuuden ottaa huomioon paitsi muodolliset myös tosiasialliset määräysvaltasuhteet. Mutta saattaa olla, että sitä asiaa kannattaa esimerkiksi lakivaliokunnassa hivenen tarkemmin pohtia.

Minä en olisi niin hirvittävän huolestunut niistä Nipponin miehen puheista. Suomeen rakennettiin lukematon määrä golfkenttiä sen varaan, että sieltä tulisi pelaajia, jotka ilmaisivatkin aika lailla kiinnostusta siinä vaiheessa, kun rahojen pantiin niihin kiinni. Nytemmin se kiinnostus on kadonnut.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen muistaa hieman väärin Tanskan säännöksen kehittymisen. Tanskahan liittyessään EY:hyn teki omapäisesti niin, että se ei muuttanut säännöksiä lomakiinteistön omistamisen osalta niin kuin olisi pitänyt, vaan säilytti omassa lainsäädännössään maininnan siitä, että Tanskassa lomakiinteistöjä voi omistaa ainoastaan Tanskassa pysyvästi asuva. Noin 15 vuotta tällä pärjättiin, kunnes sitten kai joku tanskalainen myi jollekin EY:n kansalaiselle jonkin lomakiinteistön tai joka tapauksessa tällainen kauppa joutui EY:n tuomioistuimeen ja yleisesti otaksuttiin, että Tanska tulee häviämään tämän jutun. Mutta nyt Maastrichtin kokouksen pöytäkirjaan nimenomaan tuli maininta siitä, että Tanska voisi säilyttää tämän säännöksen, koska siitä ei käytännössä ole ollut sellaista haittaa kuin olisi luullut.

Mutta itse olen pitkän harkinnan jälkeen tullut siihen vakaaseen käsitykseen, että meidän pitäisi nyt tässä ainakin näillä tiedoilla, joita on käytettävissä, ja tässä tilanteessa päinvastoin lähteä vapaammalle tielle. Meillä on maa-alueeltaan yksi Euroopan suurimpia valtioita, pikkuisen pienempi kuin yhdistynyt Saksa, mutta joka tapauksessa aika tavalla maa-aluetta viidelle miljoonalle ihmiselle.

Mitä tulee rantojen suojeluun, niin minusta rantojen suojelu pitäisi järjestää. Se on oma kansallinen kysymyksemme, ja nimenomaan kunnilla on kaavoitusmonopoli. Mennään Saimaalle, Päijänteelle, näiden kuntien asia on panna rannat järjestykseen, ja tähän kannattaisi vihreitten kiinnittää huomiota. Ne eivät ole halukkaita laittamaan. Tällä hetkellä on käynnissä erityisesti ainakin Päijänteellä menettely, että yksitellen ostetaan saari ja kaavoitetaan se myyntiä varten. Tätä tekevät yksittäiset ihmiset ja kunta siinä yhdessä. Mutta yleistä rantakaavaa ei olla valmiita tekemään, jossa nähtäisiin kokonaisuus. Tämä on asian ydin tässä kysymyksessä, on kysymyksessä suomalaiset tai ulkomaalaiset.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama vastaus. Ensinnäkin totean, että Tanskan osalta kuvasin asian juuri sillä tavalla lyhyesti ilmaistuna kuin ed. Skinnari äsken totesi. Lopputulemahan oli täsmälleen sama.

Toiseksi kaavoitusmonopolin kautta ei rantojen suojelu ole onnistunut. Tarvitaan rantalaki, niin kuin kaikissa muissa Länsi-Euroopan valtioissa on Suomea lukuunottamatta, ed. Skinnari.

Kolmanneksi siitä, mikä on kauppa- ja teollisuusministeriön teollisuusosaston neuvoksen Rauno Vanhasen näkemys lain tulkinna. Maa- ja metsätalousvaliokuntahan otti varaslähdön ja kuuli jo häntä asiantuntijana tässä asiassa. Tässä lausunnossa todetaan selvästi, että vaikka harkintavaltaa on olemassa, myönnettäkö lupa vai ei, tarkoitus sinänsä on, että lupakäytäntö voisi olla sallivaa ja mahdollisimman joustavaa, toisin sanoen näitä rajoituksia ei juurikaan olisi. Ainoa idea olisi vain se, että pidettäisiin rekisteriä lääninhallituksissa siitä, kuka näitä rantoja omistaa ja kuka ei.

Ed. Paloheimio (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin haluaisin kannustaa ed. Laxia siihen, mistä hän äsken mainitsi, että ympäristövaliokunnalta ja talousvaliokunnalta pyydetäisiin lausunnot tästä kysymyksestä.

Sitten ed. Skinnarille tästä rantakeskustelusta edelleen, että kun sanoitte, että rannat pitäisi esimerkiksi Päijänteellä panna järjestykseen, niin mitä se suomeksi sanottuna tarkoittaisi? Tarkoittaisiko se sitä, että 99 prosenttia rannoista olisi rakennuskielossa ja esimerkiksi 1 prosentti rannoista olisi täsmällisesti osoitettuna sellaisik-

si, että sinne saisi rakentaa, vai mitä tämä "järjestykseen saattaminen" oikein tarkoittaa?

"Järjestys" yleisessä kielenkäytössä tarkoittaa ruutukaavaa pikemminkin kuin luonnonmaastoa. Selvyiden vuoksi pyytäisin kertomaan, mikälainen olisi Päijänne sen jälkeen, kun se ed. Skinnarin mukaan olisi "järjestyksessä".

Ed. Aittomies: Herra puhemies! Kun eduskunta aikanaan, aivan kuten vuosisatoja sitten Jukolan veljekset lähettivät Simeonin ja Eeron Hämeenlinnan markkinoille, lähetti Etaneuvottelijat Brysseliin neuvottelemaan Suomen mahdollisesta Eta-sopimuksesta, se antoi heille aika tavalla selkeitä ohjeita siitä, mistä asioista pitäisi erityisen tarkasti pitää kiinni. Yksi sellainen asia oli nimenomaan maanomistus, rantojen omistus ja meille tärkeän teollisuuden pitäminen yhteiskunnan hallinnassa ja omistuksessa.

Kun veljekset tulivat Brysselistä, niin eräs ja oikeastaan ainoa, millä he voivat leveillä, oli se, että he ovat saaneet ulkomaalaisomistuksen osalta tietynlaisia rajoitusmahdollisuuksia ja tietynlaiset siirtymäajat kolmen vuoden ajaksi, jonka aikana ulkomaalaisomistuksen toteuttaminen olisi käytännössä hyvinkin tiukan kontrollin alaisena.

Nyt tässä vaiheessa, kun maa on pahassa lamassa, suoranaisten hädän tunteen alla, tämä laki kiirehtii Eta-sopimusta sillä tavalla, että siirtymäajat tietyllä tavalla peruutetaan vuoteen 1993 ja ulkomaalaisomistusta vapautetaan nyt huomattavasti enemmän, tehdään huomattavasti harkinnanvaraisemmaksi kuin se olisi ollut alkuperäisten Eta-suunnitelmien mukaisesti.

Yhteiskunnan toimintoja voidaan monta kertaa verrata, niin kuin viime tiistaina totesin, ihan tavalliseen suomalaiseen elämään. Valtiota ja sen maaomistusta voidaan verrata köyhtyneen maalaistalon ongelmiin: Kun maalaistalo köyhtyy sillä tavalla kuin Suomi on tällä hetkellä köyhtynyt, ensin siitä myydään ja parturoidaan metsät. Kun metsänhoitoyhdistys sanoo, ettei voi enää leimata, myydään metsät ja maat jäljellä olevine puineen. Sitten tai sen rinnalla myydään rannat, sitten myydään pellot ja viimeiseksi jätetään puolen hehtaarin tontti rakennusten ympärille, jossa elellä kituutellaan eteenpäin. Sitten lähtee isännältä eukko, ja sen jälkeen isäntä myy sen lopunkin ja menee Hervannan kaljakuppilaan muistelemaan hienoa menneisyyttään. Tämä vain siitä syystä, että talo on köyhtynyt sillä tavalla, että sen on pakko myydä mihin hintaan ja millä kursseilla hyvänsä.

Suomi on tällä hetkellä, niin kuin tämännäköisestä tilanteesta valuuttamarkkinoilla voimme todeta, niin syvällä pohjassa, että tuskin monikaan maatalo Suomen historiassa on ollut sen syvemmällä, toisin sanoen konkurssin partaalla.

Nyt kun ulkomaalaiset ovat kiinnostuneet kuitenkin tästä luonnonrikkauksia ja eksotiikkaa omaavasta maasta, tällä hetkellä tietyistä Keski-Euroopan maista on suuri kiinnostus maanomistukseen Suomessa. Olen keskustellut asioista mm. sellaisten henkilöiden kanssa, jotka tietävät saksalaisten yhteydenotoista erilaisiin rakennusliikkeisiin, hirsimökkien valmistajiin jne.

Tänne on kyllä tulossa ulkomaalaisia omistajia, jotka tulevat ryntäämällä ostamaan nyt, kun maa on polkuhinnassa, kun maajussin on pakko myydä, kun teollisuusyritysten omistajien on pakko myydä polkuhintaan teollisuusyrityksensä ja maanomistajien on pakko myydä polkuhintaan maansa ja rantansa; yrittäjiä tulee tänne tulvimalla.

Minä en sano, ettei ulkomaalaisomistus olisi tietyissä rajoissa perusteltuakin, mutta ei tällä hetkellä. Minä katson, että kun hallitus tekee tällaisia esityksiä tällaisena aikana, jolloin yhteiskunta on verrattavissa rappiolle menneeseen maalaistaloon ja ollaan konkurssin ja konkurssi-huutokaupan partaalla, niin tätä ei missään tapauksessa pitäisi tehdä, vaan tämän lain voimaantuloa ja hyväksymistä pitäisi siirtää, kunnes meillä on Suomessa ohjekset myös taloudellisesti omissa käsissämme, koska niin kuin täällä on todettu, jos me myymme tämän maan muille, mitä merkitsee silloin itsenäisyys. Sitä ei ole enää olemassakaan, kun ei ole omaa maatakaan. Tämä on hieman karrikointia ja suurenneltua puhetta, mutta haluan esittää oman näkemykseni ja ne vaarat, jotka tällä kertaa tässä ovat.

Sitten puhutaan kotipaikasta. Mikä on kriteeri sille, kuka voi ostaa Suomesta? Tuo lainsäädännös on erittäin epäselvä. Käsitykseni mukaan kysymys on siitä, että henkilöllä on kotipaikka Suomessa taikka jos ei ole, niin hänellä on ollut aikaisemmin 5 vuoden ajan kotipaikka Suomessa. Taikka sitten laki on kirjoitettu erittäin huonosti.

Ihmisellä voi olla kotipaikka 5—6 maassa virallisesti rekisteröitynä, ja hänellä ei ole kuitenkaan mitään tekemistä sen maan asioiden kanssa. Tästä asiasta ovat tarkat selvitykset tulleet sinä aikana, kun on ulkomaalaisten vaalikelpoisuutta ja äänioikeutta käsitelty tässä salissa. Ei

pidä niin nopeasti unohtaa näitä asiantuntijoiden lausuntoja.

Oikeastaan ei tarvitse olla mitään kiinteätä yhteyttä tähän maahan, kunhan on rahaa ja halu ostaa, silloin he ovat oikeutettuja sen tekemään. Ainahan voi ottaa huomioon myöskin sen, että Suomessa on sellaisiakin alueita, missä esimerkiksi mineraaleja saattaa olla merkittävässä määrin tulevaisuudessa; näitä tällä hetkelläkin tutkitaan. Esimerkiksi jos Sodankylän seuduilla ulkomaalainen tulee ja ostaa kertaheitolla koko potin, siinä eivät suomalaiset sen jälkeen paljon kulta kairaa.

Missään tapauksessa, herra puhemies, me emme tule hyväksymään tätä lakia tämän tyyppisenä, emme sinne päinkään. Meillä täytyy olla tietyt siirtymäajat, erilaiset kuin tämä laki edellyttää. Ulkomaalaisomistukseen tulee suhtautua erittäin kriittisesti niin kauan, kunnes meidän taloudellinen tilanteemme on kohentunut niin, että me hallitsemme itseämme ja omaisuuttamme.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi kannatan ed. Pulliaisen tekemää ehdotusta siitä, että tästä asiasta lakivaliokunta pyytäisi myöskin ympäristövaliokunnan lausunnon. Vaikka ed. Lax jo totesi, että hän itse aikoo toimia lakivaliokunnassa niin, että myös talousvaliokunnalta pyydetäisiin lausunto, ehdotan myöskin, että suoraan täältä jo lähetettäisiin viesti siitä, että myös talousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Herra puhemies! Minä en kyllä ole aivan yhtä optimistinen kuin sosialidemokraattiset edustajat, ainakin edustajat Skinnari ja Backman, tuntuivat olevan ulkomaalaisomistuksen suhteen. Hehän totesivat, että ei sillä ole nyt niin väliä, omistaako ulkomaalainen vai suomalainen, mutta jos nyt ajattelemme ihan potentiaalisesti tilannetta, niin Euroopassa on kymmeniä miljoonia potentiaalisia meidän loma- ja vapaa-ajan kiinteistöjämme ostajia. Tietysti siellä on myöskin paljon potentiaalisia keinottelijoita, sijoittajia, joita varmasti meidän erämaamme ja erämaajärvemme, kaunis saaristomme ja koko Järvi-Suomi kiinnostaa. Siellä saattaa olla myös todella niitä raharikkaita, joilla on varaa ostaa täältä isot alueet ja kaavoittaa ne, ja sitten kun ovat saaneet rakennusoikeuden, rakentaa sinne tontit ja mökit ja myydä niitä sitten viipale ja mökki kerrallaan.

Minä en jaksa olla yhtä optimistinen. Erityisesti tähän tilanteeseen vaikuttaa se, niin kuin

täällä aikaisemmassa puheenvuorossa tuli esille, että nyt monet maanomistajat ovat taloudellisissa vaikeuksissa. Myöskin kunnat ovat vaikeuksissa, ja kunnilla saattaa olla suurikin houkutus saada tällä tavalla alueelleen rakentamissuunnitelmaa, pääomia ja lisää veronmaksajia. Siis kiusausta saattaa olla myös kuntien puolella erittäin suuri toimia siten, että rantoja rakennetaan entistä enemmän.

Minusta oli hyvin tärkeää, kun ed. Hautala otti täällä esille sen, että nykyisen rantarakentamisen ohjauskeinot eivät ole riittäviä. Täällä ovat monet muutkin sen tuoneet esille, että kyllä meille vihdoin olisi aika saada Suomeen rantalaki. Jos olisimme saaneet lävitse sen ed. Helteen tekemän esityksen nykyisen rakennuslain muuttamisesta, jonka mukaan rantaviivasta 100 metrin päähän ei saisi rakentaa, vaan siihen ulottuisi suojavyöhyke, tämä takaisi myöskin sen, että kansalaiset voisivat sitä aluetta vapaasti virkistyskäyttöön käyttää.

Täällä ministeri Tuomisto totesi, että hän ei näe mitään uhkaa tämän lain osalta jokamiehen oikeuksille. Mutta kyllä minä olen useiden asian tuntijoiden kuullut väittävän toista, eli he minusta aivan aiheellisesti pelkäävät, että meidän perinteinen jokamiehen oikeutemme voi myös olla tulevaisuudessa vaarassa, mikäli yhä enemmän ulkomaalaisia tulee meille rantojen omistajiksi, koska he ovat tottuneet Euroopassa aivan toisenlaiseen kulttuuriin, jossa vastaavia oikeuksia ei suinkaan tunneta.

Arvoisa puhemies! Nyt Suomi näkyy valitsevan tämän tien Eta-sopimuksen myötä. Mehän olisimme voineet Eta-sopimuksen myötä rajoittaa huomattavasti rajummin vapaa-ajan asuntojen hankkimista, mutta Suomi nyt haluaa kuitenkin näköjään käyttää vain hyvin minimaalisia rajoitusoikeuksia lähinnä lupa- ja valvontamettelyillä, jotka kyllä mahdollistavat hyvinkin laajan ulkomaalaisomistuksen. Itse kyllä toivoisin, kun asia täällä etenee, että vähintään tässä yhteydessä tämä rantoja koskeva suojeluvyöhyke saataisiin aikaan. Minä luulen, että se hyvin monien edustajien osalta kääntäisi ajatuksen tämän lain hyväksymisen osalta positiiviseen suuntaan. Mutta ainakaan tällaisenaan, mikäli rantalakeja ei ole, en itse voi tämän lakiesityksen kannalla olla.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin oikeastaan puheenvuoron ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta, kun tässä aikaisemmin keskusteltiin koko Eta-sopimuksesta

ja suhteestamme Eurooppaan. Haluaisin vain muistuttaa asiasta, josta ilmeisesti ainaisesti kiistelemme ed. Aittoniemen kanssa. Tämäkin asia on nähtävä sillä lailla, että Suomen ongelma ei suinkaan ole ulkomaalaisten pitäminen poissa tästä maasta, vaan ulkomaalaisten kiinnostuksen herättäminen tätä maata kohtaan. Tämä on hyvin keskeinen asia, ettemme joutuisi eristykseen. Tällä perusteella olen päinvastaista mieltä kuin ed. Aittoniemi ja pidän tätä esitystä erinomaisen tarpeellisenä.

Ed. S a a p u n k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu osittain siltä, ettei esimerkiksi kuntien kaavoitustoimia eikä kunnallista itsehallintoa olisi oikeastaan tässä maassa olemassakaan. Minun asumassani pitäjässä on eniten kesämökkejä koko Suomen valtakunnassa yhtä pitäjää kohden, ja kyllä kait siellä on täytynyt jo vuosikymmenien ja ainakin viimeisen kymmenen vuoden aikana hyvin tarkasti katsoa, että ei sotketa vesistöä eikä liian lähelle rantaa rakenneta, ja pyritään menemään mahdollisimman vähillä poikkeusluvilla rantakaavoituksen kautta, jolloin jokamiehen oikeudet huomioidaan jne. Meillähan tässä maassa on rakennuskaavoja, rantakaavoja, luonnonsuojelualueita, kansallispuistoja jne. Kyllä kait meillä ohjauskeinoja on ihan riittävästi.

Minun mielestäni ed. Lax sanoi ihan oikeutusti, että meillä on työ siinä, että saataisiin ulkomaalaiset tästä maasta kiinnostumaan. Mielestäni tässä laissa on yksi erittäin huono asia: Jos esimerkiksi kunnissa on rantakaava ja jos ostamaan sattuu tulemaan joku ulkomaalainen, jolla on rahaa, tonttia kaavoitetulta alueelta, niin sen pitää kunnan kautta mennä läänin ja läänissä taas byrokraatit pyörittelevät näitä asioita. Kyllä kunta pystyy näistä asioista hoitamaan niin, että ei näissä ongelmia tule. Tulkaa katsomaan sinne, kuinka monta lahtea ja järveä on sotkettu, ja tervetuloa vain ulkolaiset, tätä mieltä ovat myös isännät ja kaikki muutkin siellä.

Ed. N i i n i s t ö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voi olla kiinnittämättä huomiota ulkomaalaiskeskusteluun siinä mielessä, että näyttää vähän siltä, että suhtautuminen ns. ulkomaiseen kulttuuriin on kovin erilainen silloin, kun asia vaihtuu. Ei minusta ulkomainen kulttuuri ole sen pelottavampaa tai sen hyväksyttävämpää, tulee se tänne esimerkiksi pakolaisen myötä taikka ulkomaalaisen kiinteistön

omistajan myötä. Minua hivenen ihmetyttää, että täällä salissa näin valikoiden valitaan ulkomaisen kulttuurin arviointiperusteita.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saapungin puheenvuoro itse asiassa vahvisti sitä pelkoa, jota minulla on ollut nimenomaan kuntien ratkaisusta. Kyllä kai suuri vaara on juuri se, että kunnissa nimenomaan maksimoidaan rakennuslupien myöntäminen. Se merkitsee sitä, että rannat todellakin viimeistä sijaa myöten kansoitetaan kesämoikeilla, koska se on kunnille viime kädessä kuitenkin edullista. Kyllä minusta huoli, jonka olen esittänyt, on aivan aiheellinen.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. O. Ojala totesi juuri saman, mitä olin itse sanomassa: Ed. Saapunki todisti äsken sen, mitä olimme väittämässä, että tässä onkin ideana, että tehdään rantalaki ikuisiksi ajoiksi mahdottomaksi asiaksi ja sillä siisti.

Ed. Saapungin kohdallahan tämä on hyvin mielenkiintoinen asia. Muistelen hänen aikaisemmin käyttäneen aivan toisenlaisia puheenvuoroja, täsmälleen päinvastaisia puheenvuoroja, ja tehneen jälleen takinkäännöksen. Olenkin päätenyt viime päivinä siihen tulokseen, että ed. Saapunki pyrkii Guinnessin Ennätyskirjaan takinkääntöjen lukumäärässä per aikayksikkö.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Niinistö, ei tässä ole mistään kulttuurinäkemysistä kysymys. Mutta kun köyhä maa tai köyhä talon omistaja alkaa myydä rantojaan, niin se yrittää saada joka notkoon 2 000 neliömetrin tontin, että saa mahdollisimman paljon rahaa välittämättä mitään ympäristökysymyksistä sen paremmin kuin muustakaan. Esimerkiksi jos meille tulee saksalaisia ostajia, niin hänen laittavat piikkilangat talonsa ympärille, eikä siellä kuljeskella jokamiehenoikeudella, ja se on sillä siisti, se on aivan selvä asia. Se on saksalaisten tapa, eikä siellä kuljeskella metsästelemässä ja muuta. Se on aina pois Suomenmaasta, kun he ostavat piikkahintaan ja vetävät piikkilangan ympärille. Vain piikkilangan laittaminen tekee työllisyyttä Suomelle. Siinä on systeemit saksalaisten osalta. (Eduskunnasta: Ja susikoirat irti!)

Ed. Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulin juuri Itävallasta ja Saksasta ja huomasin, että siellä loma-asuntojen

ympäri ei ole piikkilankoja. Päinvastoin naapurin lehmät käyvät nurkkia myöten puremassa heinät siistiksi. Keskustelu on osoittanut, että ei tässä itse asiassa ole kysymys ulkomaalaisomistukseen liittyvästä ongelmasta vaan taustavaikeutena on selkeä riita, erimielisyys, suomalaisen maankäytön suunnittelusta ja ohjausjärjestelmästä. Tästä meillä on erilainen mielipide. Ainakin keskustan kanta on se, että Suomessa maankäytön suunnittelun ja ohjaamisen painopistettä tulee nykyisestä siirtää paikalliseen demokratiaan asukkaiden itsensä valitsemien kunnanvaltuustojen päätettäväksi. Pois tämä aina oikeassa olemisen viisaus valtion ja lääninhallitusten suunnalta! Tätä asiaa ei pidä sotkea käsiteltävänä olevaan lakiesitykseen. Etan periaate on se, että eurooppalaisia kohdellaan tasavertaisesti.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En suinkaan tarkoittanut ed. Aittoniemeä näillä poikkeamilla kulttuurikananotoissa. Hän on aika tasaisen varmasti ollut epäluuloinen. Sen sijaan ihmettelen vasemmistoliitosta kuuluvia ääniä siitä, että automaattisesti eurooppalaiset saavat jonkun lainrikkojan leiman otsaansa. En minä siihen usko. Täällä on ollut sellaisiakin kulttuureita, joissa on ollut tapoja, jotka eivät ole Suomen lainsäädännön mukaisia. Minulla on kyllä se käsitys, että viranomaiset ovat ne tavat karsineet pois ulkomaalaisilta. Ja elleivät ne karsiinnu pois, niin sitten joutuu edesvastuuseen, niin kauan kuin lainsäädäntömme on tämän tyyppinen. Koen hivenen rasistisena ed. O. Ojalankin kommentin.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vanhasen äskenen puheenvuoro minusta osoitti juuri sen, että täällä on hyvin erilaisia käsityksiä siitä, millä tavalla ihmisten kuuluu esimerkiksi hankkia varallisuutensa. Ed. Vanhanen ilmeisesti edustaa sen tyyppistä kannattajakuntaa, jonka potentiaali on nimenomaan maanomistuksessa, joka useimmissa tapauksissa on peritty aikaisemmilta sukupolvilta. Näiden tarkoituksena ja mahdollisuutena on rikastua sitä kautta, että he myyvät sen maan itse asiassa kenelle hyvänsä. Kun aikaisemmin ed. Skinnari sanoi, että ei ole pakko myydä, niin toivottavasti tämän keskustelun aikana kukaan ei enää ed. Vanhasen ja muiden puheenvuorojen jälkeen esitä sellaisia lapsellisuuksia, koska varmasti se porukka löytyy, joka on valmis myymään. Toisilla näyttää olevan sellainen käsitys,

että ihmisten tulisi enemmänkin rikastua omalla työllään, taidoillaan, taitavuudellaan, tiedoillaan jne. Siitä tämä eräänlainen aatteellinen ristiriita ed. Saapungin, ed. Vanhasen ja joidenkin muiden välillä vallitsee.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me ed. Niinistön kanssa voimme tarkistaa puheenvuoroni aika tarkkaan. Minä en väittänyt siinä missään yhteydessä, että automaattisesti ulkomaalaiset olisivat rikollisia tai heihin pitäisi suhtautua epäluuloisesti. Minä puheenvuorossani totesin, että mahdollisesti sieltä voi tulla keinottelijoita ja sijoittajia, joita on myös Suomessa aivan riittäviin, mutta ehkä niitä on enemmän siellä. Tämä ei mielestäni ole millään tavalla herjaavaa, ed. Niinistö. Sen lisäksi kysyin ministeriltä jokamiehen oikeuksista ja totesin ainoastaan, että jokamiehen oikeuksiin ei ole Euroopassa totuttu. Näin en mielestäni millään tavalla syyllistynyt minkäänlaiseen ulkomaalais- tai muukalaisvihaan. Me voimme ed. Niinistön kanssa katsoa tekstini vaikka ihan tarkkaan lävitse.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajien Vanhanen ja Niinistö puheenvuoroissa esiintyi tavalla tai toisella se, että vastavuoroisesti meidän pitäisi kohdella esimerkiksi keskieurooppalaisia niin, että tasa-puolisuus toteutuu. Sehän ei missään nimessä voi toteutua tasapuolisesti. Siis ei sieltä tännepäin, sillä siellähän ei ylipäänsä ole jokamiehen oikeuksia ollenkaan. Siellä on se piikkilankakulttuuri viimeiseen pisaraan saakka. Pitää olla lupa, että saa astua maalle, jonka joku omistaa. Eli tässä suhteessa siellä ei tule muuttamaan mikään, sanoivatpa edustajat Vanhanen ja Niinistö mitä tahansa.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En toki väittänyt, että meidän pitäisi vaikuttaa keskieurooppalaiseen lainsäädäntöön. Mutta minä väitin, että sieltä tänne tulevat mahdolliset maanomistajat eivät myöskään vaikuta suomalaisen lainsäädäntöön. Siinä on ihan tasapuolinen lähtökohta, elleivät valtaa tätä salia.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean ed. Niinistölle, että kysymyksen on siitä, mikä on meidän käyttäytymisemme meidän todellisuudessamme, ja siihenhan nyt projisoidaan: yhteiskuntaan, jossa on

jokamiehen oikeudet jnp., joita ei ole siinä kulttuurissa ollenkaan.

Ed. Laine: Herra puhemies! Ensin kannatan ed. Ojalan ehdotusta siitä, että lakivaliokunta pyytäisi myös talousvaliokunnan lausunnon.

Täällä on tänään ja myös monta kertaa aikaisemmin keskusteltu paljon ulkomaalaisomistuksesta ja siitä, että Keski-Euroopasta tunnetaan kiinnostusta Suomeen tai niin kuin toiset sanovat: ei ole mitään pelkoa tai mitään vaaraa. En mene väittämään, kuka tässä nyt on oikeassa. Mutta historiallinen kokemus puhuu sen puolesta, että kyllä Keski-Euroopasta Suomea kohtaan on kiinnostusta tunnettu, enkä epäile, ettei jatkossakin niin tapahtuisi.

Miten tämä liittyy käsiteltävään asiaan ja miten on ymmärrettävissä esimerkiksi ed. Ojalan käsitys? Haluaisin ed. Niinistölle todeta, että jos suomalaisesta kansallisvarallisuudesta — suomalaisesta teollisuudesta ja kaikesta, mitä tässä maassa on — ulkomaalaiset omistaisivat suuren tai suurimman osan, tietenkin sillä on vaikutusta siihen itsenäisyyteen, millä tavalla tässä maassa voidaan asioita hoitaa. Minä arvelen, että tämä on se tausta, joka mahdollisesti tuli esiin ed. Ojalan puheenvuorosta. Ainakin itse näin ajattelen, vaikka en sen arvioi tällä hetkellä näin toteutuvan.

Haluaisin lopuksi todeta, että hallituksen esityksessä on mielestäni yksi vakava puute ja se on se, että vaikka täällä viitataan Eta-sopimukseen, niin millään tavoin ei hallituksen esityksessä eikä esittelypuheenvuorossa, joka oli kyllä hyvin lyhyt, ole selvitetty, minkä vuoksi suomalaiset neuvottelijat eivät ole voineet pitää kiinni siitä, mitä maa- ja metsätalousvaliokunta, mitä toinen lakivaliokunta ja muut valiokunnat evästyksensä aikana lausuvat nimenomaan Eta-neuvotteluja silmälläpitäen.

Ed. Palohiemä: Herra puhemies! Haluaisin puuttua tähän, mitä ed. Laine juuri äskeni sanoi. Eta-neuvottelijat saivat evästykselleen tiettyjä aivan selkeitä ohjeita, joita he eivät sitten noudattaneet. Koska ministeri Pokka astui juuri saliin ja on esittänyt tästä myös mielipiteitä aikaisemmin ja ed. Pulliainen jo aikaisemmin puhui siitä, että ministeri Pokan mielipiteet ovat hätkähdyttävällä tavalla tästä kysymyksestä vaihdelleet, niin olisi kiinnostavaa kuulla, mikä hänen tämänhetkinen mielipiteensä on ulkomaalaisomistuksesta Suomessa. Kenellä, ministeri

Pokka, on oikeus omistaa maata Suomessa? Kenelle sitä pitäisi myydä? Kenelle pitäisi myydä suomalaisia osakkeita suomalaisista suuryrityksistä?

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pulliainen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan lisäksi myös ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Ed. O. Ojala on ed. Laineen kannattamana ehdottanut, että myös talousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto lakivaliokunnalle.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun mainitut ehdotukset täydentävät puhemiesneuvoston ehdotusta, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto, edustajien Pulliaisen ja O. Ojalan ehdotukset voitaneen hyväksyä yksimielisesti.

Hyväksytään.

Asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

6) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1991 (K 11)

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kohijoki: Herra puhemies! Kertomuksessa toiminnastaan vuonna 1991 on eduskunnan oikeusasiamies aivan aiheellisesti muun ohella kiinnittänyt huomiota olosuhteisiin maamme varuskunnissa ja myös varusmiesten taloudelliseen asemaan.

Menneitten vuosien kuluessa tekemissäni lukuisissa aloitteissa sekä käyttämissäni monissa puheenvuoroissa olen myös kiinnittänyt huomiota aivan samoihin asioihin. Muutamaa niistä käsittelen lyhyesti tässä.

Voimakkaasti kohonnut hinta- ja kustannustaso huomioon ottaen varusmiesten ja reservin

kertausharjoituksiin kutsuttujen asevelvollisten päiväraha on edelleen kohtuuttoman alhainen. Nykyisellään päiväraha — 19 markkaa tai 240 päivää ylittävältä ajalta 19,50 markkaa — ei mitenkään voi riittää asevelvollisten ja erityisesti varusmiesten henkilökohtaisiin päivittäisiin kuluihin puhumattakaan välttämättömistä matkakuluista.

Kolmas parlamentaarinen puolustuskomitea on komitean mietinnössään vuodelta 1981 erityisen painokkaasti korostanut, että varusmiesten palvelusolosuhteita sekä sosiaalista ja taloudellista asemaa on parannettava siten, että ottaen huomioon varusmiespalvelusta suorittavien yleinen toimeentulo ja elämäntilanne kansalaisvelvollisuuden täyttämistä heille ja heidän omaisilleen aiheutuvat rasitteet jäisivät vähäisiksi. Jo tuolloin parlamentaarinen puolustuskomitea on tavoitteeksi määritellyt päivärahan, joka keskimäärin olisi viidennes valtion virkamiehille maksettavasta päivärahasta. Sen mukaisesti varusmiesten ja reservin kertausharjoituksiin kutsuttujen asevelvollisten päivärahan tulisi nyt olla keskimäärin 30 markkaa ainakin.

Vuodesta 1986 lähtien on vakinaisesta palveluksesta kotiutettavalle asevelvolliselle maksettava kotiuttamisraha ollut määrältään 300 markkaa. Kotiuttamisraha nykyisellään hinta- ja kustannustaso huomioon ottaen ei enää määrältään vastaa, tuskin alun perinkään on vastannut, sitä tarkoitusta, mihin se on suunniteltu. Kun kotiutuvalle varusmiehelle maksettavan kotiuttamisrahan tarkoituksena on toimeentulon turvaaminen välittömästi kotiuttamisen jälkeen ennen työ- tai muiden tulojen saantia vähintään kahden viikon aikana, on sen korottaminen välttämätöntä. Siinä voitaisiin tietysti edetä edes asteittain. Muissa Pohjoismaissa vastaavan kaltainen kotiuttamisraha on jopa moninkertainen omaamme verrattuna.

Tällaiset epäkohdat korjaamalla voidaan vaikuttaa myös siihen, että maanpuolustustahto pysyy korkeana. Tässä mainitut ovat eräitä nopeasti korjattavia asioita. Kyllä Suomella tulee olla tahtoa ja kykyä, molempia, huolehtia isänmaan vapauden turvaajiksi koulutettavien varusmiesten toimeentulosta varusmiespalveluksen aikana sekä siinä suuressa elämänolosuhteiden muutosvaiheessa, mitä palveluksesta kotiutuminen aina heille merkitsee.

Vielä varuskuntien olosuhteista, erityisesti puolustusvoimien rakennuksista:

Puolustusvoimien käytössä olevien kiinteistöjen puutteellinen ja heikko kunto on jo kauan

julkisuudessaakin käsitelty huolenaihe. Rakentamis- ja peruskorjaustoimintaan valtion talousarvioissa osoitetut määrärahat ovat vuosikymmenien ajan olleet pahasti alimitoitettuja. Jo ajat sitten laadittua välttämättömä rakentamis- ja peruskorjausohjelmaa ei ole voitu toteuttaa, vaan määrärahojen puuttuessa on välttämättömiä hankkeita jouduttu vuodesta toiseen siirtämään aina vain tuonnemmaksi.

Tiedossa on, että varusmiesten ja reservin kertausharjoituksiin kutsuttujen sekä puolustusvoimien oman henkilökunnan käytössä on niinkin puutteellisia ja heikkokuntoisia rakennuksia, että viranomaisten toimesta niiden käyttö olisi jo ajat sitten kielletty, jos kysymyksessä olisi joku muu työpaikka tai käyttötarkoitus. Puolustusvoimien käytössä olevien rakennusten puutteellinen ja heikko kunto eivät ole omiaan edistämään viihtyvyyttä, päinvastoin. Niistä aiheutuvien terveydellisten haittojen lisäksi aiheutuu haittoja myös puolustusvoimien koulutustoiminnalle: koulutettaville ja kouluttajille sekä huoltotehtävissä toimivalle omalle henkilökunnalle. Kaikkien motivaatio siitä voi kärsiä. Niin ikään aiheutuu heikkokuntoisesta ja puutteellisesta rakennuskannasta vakavia haittoja, jopa vahinkoja, välineistön huollolle ja materiaalin käsittelylle sekä varastoinnille.

Puolustusvoimien heikkokuntoisten kiinteistöjen korjauskustannuksiksi on noin kaksi vuotta sitten arvioitu 2,5 miljardia markkaa. Enempien haittojen ja vahinkojen välttämiseksi tulisi valtion talousarvioehdotusten laatimisen yhteydessä vastaisuudessa ottaa huomioon puolustusvoimien kiinteistöjen koko peruskorjausohjelma niin, että se voitaisiin toteuttaa vielä kuluvan vuosituhannen aikana.

Ed. Niinistö: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti kiinnittäisin huomiota oikeusasiamiehen kertomukseen, oikeastaan sivulta 24 alkaen atarivalvontaa koskevaan osaan, jonka ymmärrän olevan ehkä siitä asiasta huomattavasti laajempikin elikkä kansalaisen yksityisyyden suojaa koskettava, joskin oikeusasiamies tietysti virkakuvansa mukaisesti rajoittuu siinä lähinnä tarkastelemaan poliisin atarivalvonnan kieltämättä eräänlaista aukollisuutta tässä vaiheessa. Minä sinänsä pidän atarivalvontaa pääsääntöisesti varsin onnistuneena toimintana, mutta varmasti lähtökohta on se, että poliisinkin kannalta on edullisinta, että poliisivaltuudet kirjoitettaisiin selvästi lainsäädäntöön.

Haluaisin kuitenkin tässä yhteydessä kiinnit-

tää huomiota siihen, että meillä tarkkailua harastavat muutkin tahot kuin poliisi ja vähän muissa tarkoituksissa. Tällaisella yksityisyyttä koskevalla lainsäädännöllä minusta tulisi puuttua myöskin eräisiin toisenlaisiin ilmiöihin, joita esimerkiksi väitettiin olleen ilmassa kesäisen ministerijahdin ympärillä. Myöskin ehkä yksityis-sivälainsäädäntö on sen tyyppinen, jossa kannataisi miettiä, minkälaisin keinovalikoimin nämä henkilöt tulee varustaa. Myöskin näyttää, että Suomessa on alettu kouluttaa turvamiehiä ja - naisia. Heidänkin kohdaltaan toimivaltuudet ovat kovin aukollisia ja myös tarkkailuvaltuudet. Periaatteessa lähtökohtanaan on se, että Suomessa saa tarkkailla toinen toisiaan aika lailla vapaasti ja jopa selvästi yksityisyyteenkin tunkeutuen. Selvät pelisäännöt olisivat paikallaan.

Ed. Aittomäki: Herra puhemies! Haluan todeta tästä rikostutkinnasta yleensäkin, johon ataritoiminta tietysti eräänlaisena erityisalueena liittyy, että sitä on erittäin vaikea tarkoilla säännöillä säännellä. Rikolliset eivät tule ilmoitautumaan, jos menee Tampereen Hämeenpuistoon tukka millin sängelle ajeltuna ja istuu tuoliin odottelemaan, että joku tulisi ilmoittamaan tehneensä rikoksen. Rikostutkinta ja taustojen selvittäminen on hyvin monipuolista ja monimuotoista toimintaa, mihin millään keinoilla ei saada lainsäädäntöä sillä tavalla, että se aukottomasti peittää koko rikostutkinnan alueen. Puhutaan hyvästä rikostutkintatavasta, joka sellaisenaan on rikostutkijan omassa sisimässä, jossa tietää, että tutkinta on suoritettu hyvien tapojen mukaisesti, ja näin ollen tälle alueelle täytyy myös ataritutkinnassa hyvin paljon jättää toiminnan mahdollisuuksia.

Jos näitä aletaan todella lainsäädännöllä säädellä, rikostutkinta kärsii hyvin paljon. Jos rikostutkija, joka etsii tietoja rikollismaailmasta selvittämättä olevan rikoksen selvittämiseksi tai rikollisten toiminnan seuraamiseksi, joka vaiheessa joutuu ottamaan lakikirjan selkärepuksaan ja tutkimaan sen, niin rikostutkinta ei varmasti onnistu.

Yleisiä säännöksiä ja laveja säännöksiä toki pitää antaa, mutta etupäässä täytyy kyllä virkavastuulle jättää se, että toimitaan sovinnaiten suunnitelmien mutta siitä huolimatta tehokkaiden systeemien mukaisesti. Pitäisi olla hyvin varovainen, ennen kuin lähdetään varsinkaan sellaisten taholta, jotka eivät rikostutkintaa tunne, kohtuuttomasti rajoittamaan poliisin tutkintamahdollisuuksia.

Ed. J u r v a : Arvoisa puhemies! Ed. Niinistö puuttui yksityisetsivälainsäädäntöön. Sitähän oltiin uudistamassa, ja toimikuntakin kokoontui sen puitteissa, mutta se on nyt jäänyt jonnekin. Tuo ala on todella sellainen, joka kaipa selkeyttä. Hallinnon uudistuksen yhteydessähän tätä luvanvaraisuutta yksityisetsiviltä ja etsivätoimistoilta oltiin poistamassa, mutta minä katson kyllä, että on erittäin tärkeää, että tuo ammattikunta säilyy luvanvaraisena, ettei tule tällaisia asioita ja epäilyjä, mitä ed. Niinistö ilmaan heitti. Eli toivottavasti uusi yksityisetsivälakiesitys hallitukselta mahdollisimman nopeasti tänne tulee.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Tässä eduskunnan oikeusasiamiehen kertomuksessa viime vuodelta, jota valitettavasti en ole kovin seikkaperäisesti ehtinyt lukea vielä, mutta johon tietysti aion paneutua hyvin perusteellisesti, myös todetaan, että eduskunnan oikeusasiamiehen toimivalta on laajentunut viime vuoden alusta ja että tämän lainmuutoksen jälkeen valvontavalta ulottuu myös ensi asteen päätöksentekoon, mm. välittömästi vakuutusyhtiöidenkin etuuspäätöksiin. Olen saanut sen käsityksen, että tämä toimivallan laajennus on ollut hyvin asiallinen ja tarpeellinen.

Mutta täällä kiinnitetään myös huomiota siihen, että meillä lakisääteisiä tehtäviä hoitavat vakuutusyhtiöt eivät ole samalla tavalla viranomaisia eivätkä niissä toimivat henkilöt virkamiehiä, joten heillä ei ole samanlaista rikosoikeudellista asemaa kuin virkamiehillä ja viranomaisilla. Tämä on ehkä asia, jota täytyy vielä selvittää.

Mielenkiintoista oli myös minusta todeta, ja toivottavasti me saamme sosiaali- ja terveysministeriöstä pian nämä ehdotukset, että oikeusasiamies on havainnut, että esimerkiksi koulutus- ja erorahastossa epäkohdaksi on osoittautunut se, että hakijan on ilmoittauduttava työvoimatoimistoon työnhakijaksi kahden viikon kuluessa irtisanomisilmoituksesta. Tämä on todella epäkohta, johon olen itse törmännyt viime aikoina useita kertoja, koska välttämättä nämä irtisanotut eivät todellakaan aina tunne lakia eivätkä tiedä, että tässä on näin lyhyt ilmoittautumisaika ja etuuden voi menettää, mikäli ei riittävän ajoissa toimi. Tältä osin tietysti toivon, että sosiaali- ja terveysministeriö antaa lakiesityksen hyvin pikaisesti.

Täällä on monia muitakin mielenkiintoisia kohtia, joihin varmasti on syytä palata myöhemmin, mutta tämä nyt ensikomentina.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 15.37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

